

**ՎԱՏՈՒԼ-ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԱՆԻ 1968 թ.
ՆԱԽՈՐԳ ՀԱՄԱԼՆԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

№ 1

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ. — Լ. Մ. Մնացականյան — Հանճարեզ գրողն ու մեծ թաղաքացին: Ա. Գ. Հովհաննիսյան — Արևելյա՝ ալբերի մասնակցությունը Ռուսաստանի և Անդրկովկասի հեղափոխական շարժումներին (1860—1870-ական թթ.): Ա. Հ. Հաբուսյունյան — Կովկասյան բանակի կողմից 1914—1917 թթ. նվաճված շրջաններում ցարիզմի վարած թաղաքականության մասին: Է. Մ. Զբրբաշյան — «Դիդակտիկ պոեմներ» հայ գրականության մեջ: Ն. Կ. Թանմիզյան — Հայկական խաղաղության հիմնական նշանների երկու ցուցակների մասին: Վ. Գ. Առաքելյան — Բայասեռերը գրարարի տարբեր խոնարհումների առնչությամբ: Ս. Ս. Դանիելյան — Վերապրուկային երևույթների տեղը հասարակական գիտակցության համակարգում (ռուսերեն): ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ ՔՆԱՍՏՈՒՄՆԵՐ. — Պ. Մ. Մուրադյան — Դրեզդեր Բակուրյանի «Մահմանթա»-ի հունարեն և վրացերեն խմբագրությունների գնահատության հարցի շուրջը: Գ. Խ. Սարգսյան — Խորենացու «Պատմության» ժամանակագրական համակարգի վերականգնման մասին: ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ. — Ս. Բ. Հաբուսյունյան — Դարեգին Հովսեփյանը որպես բանագետ: Ա. Ա. Բայրամյան — Հայերի մասնակցությունը 1936—1938 թթ. Ալեքսանդրոսի սանջարի պաշտպանության պայքարին: Ս. Է. Թովյան — Դանիել Վարուժանի «Յեղին սիրտը» ժողովածուն: Գ. Լ. Նազարյան — XVIII դարի հայ գրավոր բանաստեղծության հիմնական առանձնահատկությունները: Հ. Ս. Սահակյան — XVII դարի բանաստեղծ Հակոբ Սանցի: Մ. Մ. Ղազարյան — Նոր-Ջուղայի XVII դարի հայ նկարչությունը: Ժ. Կ. Խաչատրյան — Հասակակիցների միությունները Զավաթում: Բ. Հ. Հաբուսյունյան — Դվին-Պարտավ Լանապարհի Sisajān—Ge'akūni գծամասը: Ս. Ս. Զիլինգարյան — Նոյեմբերյանի շրջանի կրկնապատկերները: Հ. Յ. Լիլյան — Լև Միխայիլիչ Կարախան (ռուսերեն): Վ. Ի. Շևուկ (վրդ) — Ուկրաինայում հայերենի դասավանդման պատմությունից (ռուսերեն): Յ. Ա. Իզմայլովա (Լենինգրադ) — Հայկական փոքրասիական ձեռագրերի խմբի ավետարանիչների սերիայի ակունքների մասին (ռուսերեն): ԳՐԱՆՈՍՈՒԹՅՈՒՆ. — Ե. Սարգսյան — Ա. Ս. Համբարյան, Ագրարային հարաբերությունները Արևմտյան Հայաստանում (1856—1914): Գ. Բեհտեհե (Լենինգրադ) — Մ. Ա. Զաբորով, Խաչակրաց արշավանքների պատմագրության ներածություն (XI—XIII դարերի լատինական խրոնոլոգիա) (ռուսերեն): Ռ. Նավաստուրյան — Էդ. Ա. Մենաթե, Խեթական հասարակությունը (տնտեսությունը, սեփականությունը, ընտանիքը և ժառանգությունը) (ռուսերեն): ՍՓՅՈՒՌՔԱՆՈՒՄՆԵՐ ԿՅԱՆՔ. — Ն. Վաղանյան — Մշակութային և հասարակական կյանքը սփյուռքում (1967 թ. հուլիս-դեկտեմբեր): ԻՆՏԵՐՎՅՈՒՆ. — Ա. Կիլիզաբեյան — Բանավեճ «ազգ» հասկացության մասին: Գ. Տիրացյան — Հացավան ամրոցի 1963 և 1965 թթ. պեղումների նյութերից: Ի. Թորոսյան — Թեղուտի բնակատեղիի պեղումները (1965 թ.): Է. Նյուց (Բուդապեշտ) — Հայագիտությունը Հունգարիայում: Հ. Մեմբերյան — Հայագիտական հրատարակություններ: ԼՐԱՏՈՒ. — Կ. Փուլնաբուրյան — Բ. Բ. Պիտոմսկի, Հ. Ալեքսանյան — Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի տարեկան ընդհանուր ժողովը: Վ. Ավրանդիյան — Դիտությունների ակադեմիաների օտար լեզուների ամբիոնների XV գիտա-մեթոդական հորելյանական սեսիան: Ի. Իշխանյան — **Համագաղափարական**

№ 2

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ. — Ս. Գ. Վաղանյան, Ա. Մ. Սահակյան — Գիտական կոմունիզմի մեծ հիմնադիրը: Ս. Գ. Հովհաննիսյան — Հեղափոխության կազմավորման զաղափարական արժանատիները: Ս. Պ. Աղայան — Զորավար Անդրանիկի գործունեության մասին: Վ. Ս. Նալբանդյան — Զորորդ դարի հայ իրականությունը և Ստ. Զորյանի պատմավեպերը: Ա. Ս. Կոնյան — Մխիթար Հերացի: Ս. Տ. Լեւոնյան — Կիմերական ու սկյութական դեղերի արշավանքները և Ուրարտուի ու Ասորեստանի պայքարը քուզորների դեմ: Հ. Մ. Սարգիսյան — «Էնիկիոն» Բյուզանդիայում և Անիում բյուզանդական տիրապետության ժամանակաշրջանում (1045—1064 թթ.) (ռուսերեն): ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ ՔՆԱՍՏՈՒՄՆԵՐ. — Փ. Փ. Անրաբյան — Սասակ Պարթևի «Վարդի» և նրա հեղինակի մասին: ՀՐԱՊԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐ. — Մ. Հ. Մխիթարյան — Նյութեր հայ պարբերական մամուլի զարգացման պատմությունից: ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ. — Կ. Վ. Մելիք-Փաշա-

յան — Սահակ Մովսիսյան (Բենես), Շ. Շ. Ֆելեյան — Նոր տնտեսական քաղաքականության մի քանի հարյուրի քննարկումը սովետահայ մամուլում: Խ. Շ. Ավդալբեգյան — Գյուղացիական շարժումը Իրանական Աղբրեջանի Մակվա մարզում 1907 թ.: Է. Մ. Կուրխմազյան — Ղրիմի հայ մանրակարիչների մի ընտանիքի մասին: Բ. Շ. Վարդանյան — Օրավարը որպես հողի մակերեսի չափի միավոր: Ա. Ն. Շահինյան — Կոշի կոթողը և նրա արձանադրությունը: Ե. Ս. Սարգսյան — Խեցեգործության «ծեփածո» տեխնիկան հայերի մեջ: Ա. Ն. Փանյան — Զխոսկանության սովորույթը հայերի մեջ և նրա վերացումը սովետական իշխանության տարիներին (ռուսերեն): ԳՐԱԽՈՒՍՈՒՅՈՒՆ. — Մ. Մինասյան — Հայագիտական հանդես, նոր շարք, հատ. II և III: Կ. Քույնեարյովա (Լենինգրադ) — Ս. Ա. Նսայան, Զենքերը և ռազմավեստը հին Հայաստանում (III—I հազ. մ. թ. ա.): ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱ. — Ս. Զիլինգադյան — Նոյեմբերյանում հայտնաբերված մի դրվագված սափողի մասին: Ս. Շկուրկո (Կամենեց-Պոդոլսկ) — Հայկական ճարտարապետական հուշարձանները Կամենեց-Պոդոլսկ քաղաքում (ռուսերեն): Շ. Ազիզյան — Հայաստանի քարայրները որպես պալեոանտրոպոսի և օրնիտոլոգիայի բնակավայր (ռուսերեն): ԼՐԱՏՈՒ. — Ա. Սալադյան — Գիտական նստաշրջան՝ նվիրված Կարլ Մարքսի ծննդյան 150-ամյակին: Բ. Նովիկով — Մաքսիմ Գորկու ծննդյան 100-ամյակին նվիրված համամիութենական գիտական կոնֆերանս: Գ. Տիրացյան — Հին Արևելքի ուսումնասիրմանը նվիրված IV գիտական կոնֆերանսը: Ա. Արամյան — Համամիութենական լեզվաբանական գիտաժողովներ: Հոբելյաններ:

№ 3

ԷՐԵՒՐԱՆԻ — 2750 — ԵՐԵՎԱՆ. — Կ. Լ. Հովհաննիսյան — էրեբունի քաղաքը: Խ. Խ. Հակոբյան — Երևանը VII—IX դարերում: Խ. Ա. Մուշեղյան — Դրամագիտական տվյալներ Երևանի պատմության վերաբերյալ: Ա. Պ. Սիմոնյան — Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաքը: ՍՍՀՄ Գերագույն սովետի նախագահության հրամանագրով ակադեմիկոս Վ. Շ. Համբարձումյանին սոցիալիստական աշխատանքի հետոսի կոչում շնորհելու մասին: Լ. Վ. Միրզոյան — Վիկտոր Համազասպի Համբարձումյան (ծննդյան 60-ամյակի առթիվ): ԼՐԱՎԱՄՆԵՐ. — Բաբի կոմունան և նրա պատմական նշանակությունը: Կ. Բ. Վախաղաթյան — Պատմա-հնագիտական դիտողություններ Ավանի տաճարի վերաբերյալ: Ս. Տ. Երեմյան — Հայկական առաջին պետական կազմավորումները (VII—VI դդ. մ. թ. ա.): Գ. Բ. Ջառնուկյան — Հայերենը և փոյուզեղենը: ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ. ԵՎ ՔՆՆԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ. — Պ. Մ. Պողոսյան — Սեռական հոլովը ժամանակակից հայերենում: Մ. Ա. Ջաբրուկ (Մոսկվա) — Խաչակրաց արշավանքների արևելյան ժամանակակիցների հաղորդումների նշանակության հարցի շուրջը (ռուսերեն): ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ. ԵՎ ՆԱԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ. — Լ. Վ. Դավթյան — Լ. Մանվելյանի «Ռուսահայ դրակահության պատմությունը»: Զ. Վ. Ավետիսյան — Բաղնիստությունը և բառագոյնագրությունը Թումանյանի պոեզիայում: Ա. Շ. Գրիգորյան — Կոստանդնուպոլսի երաժիշտների դերը հայ նոր երգի կազմավորման գործում: Վ. Շ. Բղոյան — Հնձի գործիքները Հայաստանում: Լ. Ն. Պետրոսյան — Հաղորդակցության ազդանշանային կամ պայմանական միջոցները հայերի մեջ: Բ. Ի. Մարտոսյան — Դիտողություններ Կյուրիկյանների պատմության վերաբերյալ: Ե. Մ. Պողոցադսկայա (Քիշինև) — Մուղղաֆահայ գաղթօջախները և նրանց դերը առևտրական կապերի զարգացման գործում XVI—XVII դդ.: Ս. Խ. Մնացականյան — XIV դարի հայ քանդակագործ, ճարտարապետ և նկարիչ Մոմիկը: Ս. Ա. Ալավերդյան — Արզնի բարբառի ձևաբանության մի քանի առանձնահատկությունները: Ա. Շ. Ջաղապանյան — Միջնադարյան Հայաստանի բաղնիքները և նրանց ջերմատեխնիկական առանձնահատկությունները (ռուսերեն): Վ. Բ. Բլեբ (Լենինգրադ) — Լճաշենի ղեկորատիվ-կիրառական արվեստի հուշարձանները (ռուսերեն): ԳՐԱԽՈՒՍՈՒՅՈՒՆ. — Է. Զրբաշյան — Պ. Շ. Հակոբյան, Խաչատուր Աբովյան, Կյանքը, գործը, ժամանակը (1809—1836): Ա. Աբրահամյան — Է. Շույց, Հայ-դրադ մի տարեգրություն՝ 1620—1621 թվականների լեհ-թուրքական պատերազմի մասին: Շ. Հակոբյան — Հայկական մանրանկարչություն, ՍՓՅՈՒՌՔԱՆՈՒՄ ԿՅԱՆՔ. — Ն. Վարդանյան — Մշակութային և հասարակական կյանքը սփյուռքում (1968 թ. հունվար-հունիս): Շ. Մեմերյան — Հայագիտական հրատարակություններ: ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱ. — Ն. Միլայեյան — Հովհաննես Երուսաղեմացու նկարների ցուցակը: Գ. Միլայեյան, Ս. Նսայան — Շամշադինի և Կրասնոսելսկի շրջանների կիկլոպան ամրոցները: Վ. Ոսկանյան — Հայ ժողովրդի պատմության արժեքավոր սկզբնաղբյուրներ (ռուսերեն):

СОДЕРЖАНИЕ ПРЕДЫДУЩИХ НОМЕРОВ «ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ЖУРНАЛА» ЗА 1968 г.

№ 1

СТАТЬИ.— Г. М. Мнацаканян — Гениальный писатель и великий гражданин. А. Г. Иоаннисян — Участие восточных армян в революционном движении России и Закавказья (1860—1870-е гг.). А. О. Арутюнян — О политике царизма в районах, завоеванных Кавказской армией в 1914—1917 гг. Э. М. Джрбашян — «Дидактические поэмы» в армянской литературе. Н. К. Тагмизян — О двух таблицах основных знаков армянских невр. В. Д. Аракелян — Залоги глаголов в отношении их к системе спряжения в грегаре. М. С. Даниелян — Место пережиточных явлений в структуре общественного сознания (на русском языке). ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.— П. М. Мурадян — К вопросу об оценке греческих и грузинских редакций «Типика» Григора Бакуриана. Г. Х. Саркисян — О восстановлении хронологической системы «Истории» Хоренаци. СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— С. Б. Арутюнян — Гарегин Овсепян как фольклорист. А. А. Байрамян — Участие армян в борьбе за оборону Александреттского санджака в 1936—1938 гг. С. Э. Топчян — Сборник Даниила Варужана «Сердце племени». Ш. Л. Назарян — Основные особенности армянской письменной поэзии XVIII в. А. С. Саакян — Поэт XVII в. Акоп Ссеци. М. М. Казарян — Армянская живопись Новой Джуги XVII в. Ж. К. Хачатрян — Возрастные сообщества в Джавахке. Б. А. Арутюнян — Участок Sisajan—Gelakūl t, дороги из Двина в Партав. С. С. Чилингарян — Циклопические постройки Ноемберянского района. Г. Ц. Лилоян — Лев Михайлович Карахан (на русском языке). В. И. Шевчук (Львов) — Из истории преподавания армянского языка на Украине (на русском языке). Т. А. Измайлова (Ленинград) — Истоки серии евангелистов в группе армянских малоазийских рукописей (на русском языке). РЕЦЕНЗИИ.— Е. Саргсян — А. С. Амбарян, Аграрные отношения в Западной Армении (1856—1914). Г. Дмитриев (Ленинград) — М. А. Заборов, Введение в историографию крестовых походов (латинская хронография XI—XIII веков) (на русском языке). Р. Навасардян — Эд. А. Менабде. Хеттское общество (экономика, собственность, семья и наследование) (на русском языке). ЖИЗНЬ ЗАРУБЕЖНЫХ АРМЯН.— Н. Варданян — Культурная и общественная жизнь зарубежных армян (июль—декабрь 1967 г.). ИНФОРМАЦИЯ.— А. Егиазарян — Дискуссия о понятии «нация». Г. Тирацян — Из материалов раскопок крепости Ацаван в 1963 и 1965 гг. Х. Торосян — Раскопки Техутского поселения (1965 г.). Э. Шюц (Будапешт) — Арменоведение в Венгрии. А. Мекерян — Арменоведческие издания. ХРОНИКА.— К. Кушнарева — Б. Б. Пиотровский. Г. Аветисян — Годичное общее собрание Академии наук Армянской ССР. В. Автандилян — Юбилейная XV научно-методическая сессия кафедр иностранных языков академий наук. Р. Ишханян —

Амазасп Воскян.

№ 2

СТАТЬИ.— Р. Г. Варданян, А. М. Восканян — Великий основоположник научного коммунизма. А. Г. Иоаннисян — Идеологические корни формирования гнчакистов. Ц. П. Агаян — О деятельности полководца Андраника. В. С. Налбандян — Армения IV века и исторические романы Ст. Зорьяна. А. С. Кцоян — Мхитар Герацц. С. Т. Еремян — Нашествия киммерийских и скифских племен и борьба Урарту и Ассирии против кочевников. Р. М. Бартиян — «Эникион» в Византии и столице армянских Багратидов Ани в эпоху византийского владычества (1045—1064 гг.) (на русском языке). ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.— П. П. Антабян — О «Житии» Саака Партева и его авторе. ПУБЛИКАЦИИ.— М. А. Мхитарян — Материалы из истории цензуры армянской периодиче-

ской печати. СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— К. В. Мелик-Пашян — Саак Мовсесян (Бенсе). А. Г. Фелекян — Обсуждение некоторых вопросов новой экономической политики на страницах советской армянской печати. Х. А. Авдалбегян — Крестьянское движение в Макинской области Иранского Азербайджана в 1907 г. Э. М. Корхмазян — Об одной семье крымских армянских миниатюристов. Р. О. Варданян — «Оравар» как единица земельной площади. А. Н. Шагинян — Кошский памятник и его надпись. Е. С. Саркисян — Гонимая техника «налепом» у армян. А. Е. Панян — Обычай избегания у армян и его изживание за годы Советской власти (на русском языке). РЕЦЕНЗИИ.— М. Минасян — Арменоведческий журнал, новая серия, т. т. II и III. К. Кушиарева (Ленинград) — С. А. Есаян, Оружие и военное дело древней Армении (III—I тыс. до н. э.). ИНФОРМАЦИЯ.— С. Чилингарян — Орнаментированный кувшин, найденный в Ноемберяпе. С. Шкурко (Каменец-Подольский) — Армянские архитектурные памятники в городе Каменец-Подольске (на русском языке). Г. Азизян — Пещеры Армении — обиталища палеоантропа и клеща ориктодороса (на русском языке). ХРОНИКА.— А. Садагян — Научная сессия, посвященная 150-летию со дня рождения Карла Маркса Р. Ованесян — Всесоюзная научная конференция, посвященная 100-летию со дня рождения Максима Горького. Г. Тирацян — IV научная конференция, посвященная изучению древнего Востока. А. Арамян — Всесоюзные научные языковедческие сессии. Юбилей.

№ 3

ЭРЕБУНИ—2750—ЕРЕВАН.—К. Л. Оганесян — Город Эребуни. Т. Х. Акопян — Ереван в VII—IX веках. Х. А. Мушегян — Нумизматические данные относительно истории Еревана. А. П. Симонян — Столица Советской Армении. Указ Президиума Верховного Совета СССР о присвоении звания Героя Социалистического Труда академику Амбарцумяну В. А. Л. В. Мирзоян — Виктор Амазаспович Амбарцумян (к 60-летию со дня рождения). СТАТЬИ.— В. А. Аветисян — Бакинская коммуна и ее историческое значение. К. Г. Кафадарян — Историко-археологические заметки об Аванском храме. С. Т. Еремян — Первые армянские государственные образования (VII—VI вв. до н. э.). Г. Б. Джаукян — Армянский и фригийский языки. ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.— П. М. Погосян — Родительный падеж в современном армянском языке. М. А. Заборов (Москва) — К вопросу о значении известных восточных современников крестовых походов (на русском языке). СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— Л. В. Давтян — «История восточноармянской литературы» Л. Манвеляна. З. В. Аветисян — Выбор и употребление слов в поэзии Туманяна. А. Г. Григорян — Роль константинопольских композиторов в формировании новой армянской песни. В. А. Блоян — Жатвенные орудия в Армении. Л. Н. Петросян — Сигнальные или условные способы сообщения у армян. Р. И. Матевосян — Замечания по истории Кюрикидов. Е. М. Подградская (Кишинев) — Армянские колонии в Молдавии и их роль в развитии торговых связей в XVI—XVII веках. С. Х. Мнацаканян — Армянский скульптор, архитектор и художник XIV в. Момик. С. А. Алавердян — Некоторые особенности морфологии армянского диалекта. А. А. Джагацпациян — Бани средневековой Армении и их теплотехнические особенности (на русском языке). В. Б. Блэк (Ленинград) — Памятники декоративно-прикладного искусства из Лчашена (на русском языке). РЕЦЕНЗИИ.— Э. Джрбашян — П. О. Акопян, Хачатур Абовян: жизнь, деятельность, время (1809—1836). А. Абрамян — Э. Шюц, Армяно-кипчакская летопись о польско-турецкой войне 1620—1621 гг. Г. Акопян — Армянская миниатюра. ЖИЗНЬ ЗАРУБЕЖНЫХ АРМЯН.— Н. Варданян — Культурная и общественная жизнь зарубежных армян (январь—июнь 1968 г.). А. Мекерян — Арменоведческие издания. ИНФОРМАЦИЯ.— Н. Микаелян — Список картин Ованеса Ерусалимца. Г. Микаелян, С. Есаян — Циклопические крепости Шамшадинского и Красносельского районов. В. Восканян — Ценные первоисточники истории армянского народа (на русском языке).